

П.Л. Гринько, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

О.І. Печенка, ст. викл. (*ХДУХТ, Харків*)

ВПЛИВ ІНСТИТУЦІЙНО-ОРГАНІЗАЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА НА ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

На теперішній час вітчизняні економісти характеризують стан розробки інституційних проблем не тільки знайомством з основними досягненнями економічної думки у цій галузі, а й значним прирощенням економічного знання. Перш за все, це відноситься до об'єкту походження: на відміну від вивчення інституційного устрою економіки країн, вчені досліджують абсолютно унікальне явище – трансформацію сучасної економіки у цифрову. Тому до нових напрямів інституційної економічної теорії, на наш погляд, відноситься інтеграційна теорія підприємств, за якою підприємства генерують і підтримують потоки не тільки товарів/послуг, але й інформаційні, технологічні, а також потоки взаємних зобов'язань і відповідальності, які трансформуються в цифровій економіці та набувають самостійного значення. Вони виконують роль своєрідної сполучної тканини в економічних процесах. Руйнування цих потоків призводить до втрати стійкості всієї економічної системи. На основі цієї теорії по-новому постає критеріальна функція підприємства: від максимізації прибутку, яка не відображає реалії нової цифрової економіки, до системних критеріїв інноватизації, ефективності та відповідальності відносин за лінією держава-власник – менеджер-працівник.

Підкреслюючи величезну значимість цифровізації сучасної економіки, дослідження показують, що інноваційні рішення не завжди знаходять відгук у постачальників і споживачів, які продовжують працювати по-старому. Подекуди стримуючим фактором виступає недостатньо розвинена інфраструктура (низька пропускна здатність каналів зв'язку, відсутність доступу до мобільного інтернету, недолік центрів обробки даних тощо).

Історичні факти свідчать про те, що подібні ситуації часто виникають на етапі початкової фази нової техніко-економічної хвилі, коли вона, набираючи хід, починає виходити за межі дослідницьких організацій, інноваційних компаній, нових секторів, залучаючи до свого руху традиційні сектори економіки і, згодом, інститути держави і суспільства. Ми підтримуємо думку стосовно того, що «Особливу увагу слід звернути на те, що в інноваційних процесах провідне значення мають механізми запуску «інноваційної хвилі», без яких пріоритети і точки зростання економіки багато років знаходились в інкубаційному

періоді, тобто надто повільному визріванні. На це має звернути увагу інститут державної політики, розуміючи, що в динамічних умовах світового розвитку «запізнення» недопустимі» [1, с. 36].

Як показують проведені дослідження динаміка кількості зареєстрованих суб'єктів підприємницької діяльності в Україні за останні роки зменшується, що пов'язано з нестабільністю економічної ситуації на фоні операції Об'єднаних сил, недосконалістю та суперечливістю норм нормативно-правової бази, що вимагає постійного відслідковування змін і коригування діяльності, соціальні настрої в суспільстві на макрорівні – бідність українського суспільства, яка породжує соціальну напругу, що посилюється невиконаними обіцянками політичних лідерів тощо (рис. 1.).

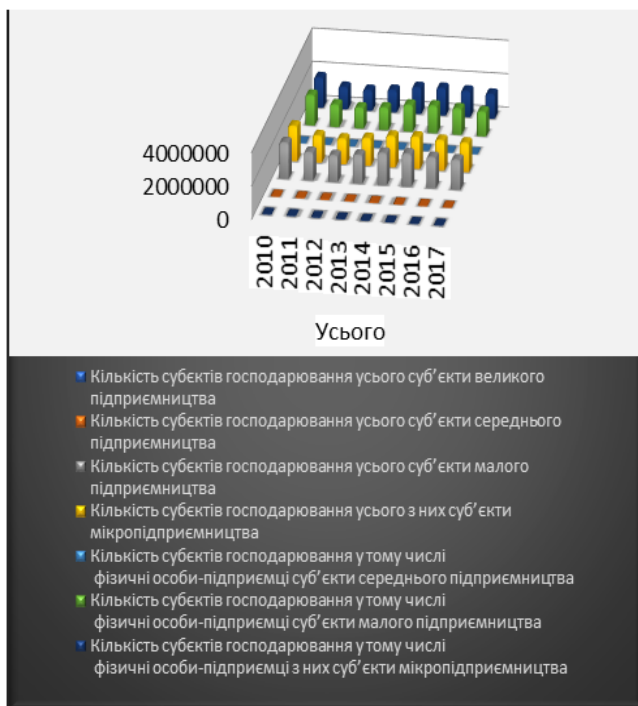

Рис. 1 – Динаміка розвитку підприємницького середовища в Україні

При цьому основну частину підприємницького середовища в Україні займає малий та середній бізнес, який має гарну реакцією, тому

в умовах сильної невизначеності подальшої траєкторії техніко-економічної хвилі він виступає своєрідним індикатором. Як бачимо з рис. 1, починаючи з 2015 року по 2017 рік на фоні зменшення всіх суб'єктів господарювання з 1974439 одиниць у 2015 році до 1805144 – у 2017 році, малий та середній бізнес значно перевищує кількість великих підприємств і займає суттєву частку в бізнесі України.

На підвищення ефективності підприємницької діяльності здійснює помітний вплив розвиток інституційно-організаційного середовища. Багато інститутів (організацій) є підприємницькими і з урахуванням спеціалізації своєї діяльності надають послуги та впливають при цьому на відповідні підприємницькі організації. Це стосується комерційних банків, страхових організацій, оптових і роздрібних продавців, транспортних компаній. Безумовно значна роль у розвитку підприємництва належить державним і регіональним фондам підтримки підприємництва, торгово-промисловій палаті, асоціаціям (спілкам) підприємців, а також засобам масової інформації.

Розвиток бізнесу в Україні, на жаль, не може повноцінно здійснюватися в сучасних умовах, що пояснюється, в більшості випадків, недостатньою кількістю коштів, відсутністю інвестицій, жорсткими умовами кредитування.

Таким чином, сучасні реалії українського суспільного життя яскраво демонструють високу залежність бізнесу в Україні від зовнішніх умов. Також на зміну умов здійснення підприємницької діяльності значно впливає курс країни на євроінтеграцію та цифровізацію, що потребує від держави поєднання європейського досвіду регулювання підприємництва із заходами, що сприяють розвитку бізнесу в умовах нестабільності і скорочення підприємницької ініціативи.

Список джерел інформації

1. Белявцева В.В. Методологія управління інноваційним розвитком регіону : монографія. Харків : «Друкарня Мадрид», 2017. – 214 с.